

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 1. De modo quo Deus cognoscit huiusmodi contingentia absolutè
futura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

De modo quo Deus cognoscit huiusmodi contingentia absolute futura.

I. Difficultat cognoscendi futura libera.

RA TIO difficultatis est, quia quicquid cognoscitur, vel per se immediate cognoscitur, ut ea quae sunt per se nota: vel mediare & per aliud, id est, mediante alio cognito, ut causa per effectus, exemplar per imaginem, & similia. Neutro autem modo videntur haec futura posse à Deo praesciri certo & infallibiliter. Non quidem immediate & per se: quia haec propositio, *Petrus ter Christum negabit*, non est per se nota ex terminis: neque est connexio intrinseca necessaria inter eius subiectum & praedicatum, ita ut uno posito, necessarium sit aliud. Non etiam mediare & per aliud: quia nullum est medium, ex quo possint praesciri certo & infallibiliter. Vel enim medium illud esset extrinsecum, puta auctoritas infallibilis alicuius revelantis. Sed nullus fuit qui ab aeterno ea Deo revelaverit: neque Deus alio indiget ut ab eo aliquid discat: alioquin esset dependens & imperfectus in modo cognoscendi. Vel esset aliquid naturaliter & necessario connexum cum huiusmodi futuris, vel a priori per modum causa: vel a posteriori per modum effectus: vel simul & concomitanter, tanquam signum infallibile. Quorum nihil dici potest. Non primum: quia futura, de quibus loquimur, sunt mere futura. Ergo non habent necessariam & infallibilem connexionem cum causa. Ergo non possunt cognosci certo & infallibiliter in causa, seu per causam, tanquam per medium certum & infallibile. Secunda consequentia manifesta est. Cognitio enim quae habetur per medium, non potest esse magis certa & infallibilis, quam medium in quo fundatur. Prima vero consequentia probatur: quia causa libera est huiusmodi, ut potestis omnibus ad agendum praerequisitis, possit operari & non operari, ut libere: ergo non habet infallibilem & necessariam connexionem cum futuro libero. Secundum etiam dici nequit, quod nimirum medium illud sit aliquis effectus futurorum. Tum quia futurum liberum antequam actu sit, nullum habet effectum: ergo non habuit ab aeterno effectum per quem à Deo praesciretur. Tum etiam quia effectus futurorum sunt liberae futuri voluntatis creaturae, quae ac ipsi actus liberi: ergo de illis par est difficultas quomodo possint à Deo praesciri. Tertium denique dici nequit, nempe quod sit aliquod aliud medium, concomitanter cum illis contingentibus: cuiusmodi aliquid esse volunt essentialia diuinam per modum speciei intelligibilis, aut ideas diuinas. Nam essentia diuina, & ideas, nullam habent necessariam connexionem cum huiusmodi futuris: sed possit Deus esse, & re ipsa fuisset, quamuis nihil extra Deum futurum fuisset. Adde quod ideas diuinae non sunt de rebus ut futuris, sed

ut possibilibus & factibilibus à Deo, quare per illas solas non habet Deus medium sufficiens cognoscendi futura libera.

Huius grauiissima difficultati respondeo, Deum praescire ab aeterno futura libera per infinitam intelligentiam suam vim, quae tanta est, ut omnem veritatem attingat per se immediate, atque futura omnia euidenter cognoscat, eo ipso quod verè futura sunt: cognoscat, inquam, immediate, per simplicem vel intuitum veritatis rei futurae, ad eum modum, quo nos actus nostros liberos cognoscimus immediate per seipsos, cum eos exercemus & actu praesentes habemus: aut quo per simplicem intuitum videmus ea quae liberae sunt, cum de facto nobis obuersantur, & coram exhibentur. Tantum enim, & infinite plus est in Deo virtutis ad cognoscendam quancunque veritatem, & speciatim veritatem rerum liberae futurarum, quam sit in vno creato intellectu ad cognoscendam ea, quae palam ipsi proposita & actu praesentia sunt.

Probatum primo, quia talis modus diuinandi futura, per se directe & immediate illa attingendo hoc ipso quod futura sunt, independenter ab omni medio, & nihil aliud requiring ex parte obiecti quam eius veritatem & cognoscibilitatem, est sane eminentissimus, & Deo dignissimus, & possibilis est. At qui est possibilis: tum quia nullam involuit in se contradictionem respectu intellectus infiniti & illimitati, ut patebit respondendo argumentis contrariis: tum quia quia vnum quodque, eo ipso quod est, & eo modo quo est, siue praesens, siue praeteritum, siue futurum, est de se ac per se cognoscibile, si ex parte cognoscentis non desit virtus. Ac sicut res mere possibilis, aut res praesens, vel praesentes, sunt per se directe & immediate cognoscibiles, ratione suae entitatis & veritatis determinatae: ita futura libera, quae non minus sunt determinatae futura, quam praeterita, sunt determinatae praeterita, & praesentia sunt determinatae praesentia: Nec minus per se verum est, adeoque per se cognoscibile illa esse futura: quam verum sit praeterita esse praeterita, & praesentia esse praesentia. Ad id modum illum cognoscendi futura immediate in seipsis non modo esse possibilem, sed etiam plane necessarium, nullumque alium esse modum qui generaliter & adaequate sufficit, ut Deus omnia huiusmodi futura certo & infallibiliter ab aeterno cognoscat, ut patebit inferius resutando alios modos ab alijs excogitatos, qui omnes vel sunt falsi, vel insufficientes.

Atque hinc sumitur secunda probatio conclusionis nostrae. Quia quicquid cognoscitur à Deo, & non cognoscitur per aliud quod sufficiens Deum inducere possit ad illius cognitionem; cognoscitur per se & immediate. Sed futura libera cognoscuntur à Deo: & non cognoscuntur per aliud quod sufficeret, generaliter, & adaequate, possit inducere Deum ad illius cognitionem & praesentiam, quae habet ab aeterno certa & infallibile: ergo

2. Deus cognoscit futura libera immediate per simplicem intuitum.

3. Modus ille cognoscendi est eminentissimus, & Deo dignissimus.

4. Nec vllus alius generaliter sufficit.

INTINO
TUS
I m
VI
U.

cognoscuntur per se immediate. Maior est evidens. Minor probatur, quia neque in causa proxima, id est, in voluntate creata, cum omnibus conditionibus vel concavis ad agentium prerequisites; neque in causa remota; neque in essentia divina, vel ideis, vel omnipotentia, vel alia Dei perfectione naturali & necessaria; neque etiam in decretis liberis, aut cogitabilibus contingentibus, possunt primariam scientiam cognosci certo & infallibiliter, ut ostendemus sequentibus sectionibus. Neque ullum aliud medium occurrit, per quod possint a Deo praesciri.

5. Probatur tertio, quia cum futura libera sunt actu praesentia suo tempore, Deus sine dubio illa directe & immediate intuetur in seipsis, aequè, aut magis, quam nos vel Angeli. Atque illa Dei cognitio non incipit in tempore. Ergo Deus ab aeterno intuetur immediate in seipsis futura ut praesentia, pro ea temporis differentia in qua erunt praesentia. Confirmatur, quia Deus ab aeterno, ratione suae infinitae perfectionis intelligendi, tam est potens & sufficiens ad cognoscendum infallibiliter obiectum illud ut praesens, pro ea temporis differentia qua erit praesens; quam nos vel Angeli sumus potentes & sufficientes ad idem obiectum cognoscendum, quando nobis praesens est, & coram exhibetur, ac per se ipsum nos determinat ad sui cognitionem. Deus enim ratione suae perfectionis infinitae, non eget concursu obiectorum, ut nos; sed habet se solo tantum & per se virtutis, quam sit in nostro intellectu, & obiectum concurrente, & per se, aut per aeternitatem determinante, ac cooperante aliquo modo ad sui cognitionem. Ita ut Deus requirit tantum ex parte obiecti veritatem & cognoscibilitatem, potens de cetero illam attingere infallibiliter, perfecteque cognoscere. Ac esse si veritas illa non esset a Deo cognoscibilis, & de facto non ab ipso cognoscitur: Deus non esset illimitatus in intelligendo: esset enim aliquid cognoscibile, quod non cognosceret. Esset quoque Deus ignarus alicuius cognoscibilis; nesciret enim aliquod verum. Et tamen omne verum est cognoscibile. Imò tale obiectum esset simul & non esset cognoscibile. Esset etiam cognoscibile, quia verum; & non esset cognoscibile; quia si non est Deo cognoscibile, nulli aliter est cognoscibile. Evidenter enim implicat esse ullam intelligentiam Deo perfectiorem, & potentior in virtute cognoscendi.

6. Atque haec sententia, quatenus docet futura libera praesciri a Deo immediate in seipsis, est plurimorum & gravissimorum Theologorum. Svaris lib. 1. de scientia futur. cap. 8. Vasq. 1. p. disp. 64. cap. 3. Molina 1. p. q. 14. art. 13. disp. 175. Sciendum, Valent. Qu. 14. p. 5. qu. 2. Lessij in opusculo de gratia efficaci cap. 6. Ruis disp. 29. de scientia Dei sect. 1. Herice 1. p. disp. 6. cap. 8. Granad. Tanner. Arubal, Becani, Albertini, Maratij, & aliorum Scriptorum nostrae societatis, post Gregor. in

Suar.
Vasquez.
Molina.
Valentia.
Lessius.
Ruis.
Herice.
Gregor.

1. dist. 38. qu. 2. artic. 2. & 3. Durand. ibidem qu. 3. num. 11. & 18. Okam. ibidem qu. vnica lit. M. Gabriel. qu. vnica, art. 2. conclus. 2. lit. M. Chartul. distinct. 38. qu. 2. colum. 2. Caiet. 1. p. qu. 14. art. 13. Ferrar. 1. contra Gent. c. 67. quibus adde S. Thomam a. 13. q. 14. vbi ait Deum cognoscere futura libera, quia cognoscit vnumquodque prout est actu in seipso; & quia eius intuitus ab aeterno fertur supra omnia, prout sunt in sua praesentialitate. Neque enim sensus Angelici Doctoris est, futura libera fuisse ab aeterno actu praesentia & coexistentia Deo, quod euidenter falsum esse demonstrabimus sect. 7. sed ut rectè exponit Suarez in opusculo lib. 1. de scientia futur. post antiquos Thomistas, & Aegidium Romanum in 1. dist. 38. quæst. vltima, sensus D. Thomæ est, quod scientia divina quæ mensurat æternitate, aequè ac esse Dei, & quæ a tempore nihil accepit, sed ab aeterno & semper eadem fuit, est, & erit, vnumquodque attingit, prout in suo tempore habet praesentiam realem: nihil aliud requirendo ex parte obiecti, nisi ipsum attingat praesentiam visionis, quam ut sit praesens in aliqua differentia temporis. Eadem enim & maiori facilitate illud attingit, non modò quando est praesens, sed & ante ab aeterno; quia nos ea cognoscimus quæ actu nobis obuersantur & realiter praesentia sunt. Et actus ille quo Deus liberè futurum attingit, quando actu praesens est, non incipit tunc esse in Deo, sed ab aeterno est, quæ tunc nunc est, & sub omni respectu quem nunc habet. Est enim æternus & inuariabilis, ac semper idem perseverans. Quia, ut ait ibidem D. Thomas, *Scientia Dei mensurat æternitate, aequè ac ipsum esse Dei.*

Quæ doctrinæ S. Doctor tria exponit, quæ in praesenti materia difficillima sunt. Primum, quomodo futura libera possint ab aeterno praesciri, cum nullum eorum extet indicium infallibile. Secundum, quomodo Dei praesentia non officiat libertati, cum illa tempore antecedit actus liberos creaturarum, & ea posita, non possit non esse eius obiectum eo modo quo cognoscitur. Tertium, quomodo possint cognosci determinatè futura, antequam ipsa sint in seipsis determinata, & antequam causa libera se determinet ad illa. Quæ tres difficultates seorsum si consideremus, Primò, Deus ratione suae infinitae virtutis intelligentiæ, tam esse potentem & sufficientem ab aeterno ad futura libera intuitiva ut praesentia in ea temporis differentia, pro qua erunt praesentia; absque ulla alio iudicio per quod ipsi innotescant; atque nos sumus potentes & sufficientes ad eadem futura intuentia, quando nobis sunt actu exhibita; puta ad videndum Socratem ambulare, quando liberè ambulat. Secundo, Dei praesentiam ratione subsequi obiectum liberè futurum, & circa illud merè speculatiuè se habere: cognoscereque illud esse futurum, quia liberè futurum est: adeoque non officere libertati creaturæ, sed eius iustitiam &

Durand.
Okam.
Gabriel.
Chartul.
Caietan.
Ferrar.
D. Thom.
Quo sentit
D. Thom.
dicitur
a Deo
ut existat
ab aeterno
in sua praesentia
sententia
Suarez
Aegid. 15.

Scientia Dei
mensurat
æternitate, aequè
ac ipsum
esse Dei.
7.

effectum præsupponere. Sicut quando videmus Societatem liberè ambulare; visio nostra non officit eius libertati, sed eius usum & ambulationem liberam præsupponit, & ratione subsequitur, merè speculatiuè ad illam se habendo. Non enim ideo Socrates ambulat, quia video ipsum ambulare: sed ideo video ipsum ambulare, quia liberè ambulat. Tertio, tam Deo sufficere determinationem futuram causæ liberæ ad effectum liberum, & determinationem futuram eiusdem effectus, vt Deus ab æterno possit illam intueri; quam nobis & Angelis sufficiat determinatio præsens causæ & effectus liberi, vt ipsum cognoscamus quando actu præsens est: & quam Deo ipsi sufficit, vt eam videat quando actu est. Deus enim non accipit à tempore vt aliquid de nouo cognoscat, vel fiat habilis ad aliquid cognoscendum: sed ab æterno æquè perfectè & inuariabiliter cognoscit quicquid vnquam cognoscit. Neque temporis successio facit vt obiecta intelligibilia, sint ei magis proportionata: sed ab æterno tantum ei deseruiunt, quantum in tempore. Solum enim illi deseruiunt, quatenus possunt terminare ipsius cognitionem, & determinare purè obiectiuè: non autem concurrente per modum principij scientiæ diuinæ. Perinde autem possunt terminare cognitionem diuinam & determinare purè obiectiuè, siue actu existant, siue non. Quemadmodum faciunt futura tantum conditionatè, quamuis nunquam existant.

Obijcies primò: Veritas quæ non est, non est scibilis. Sed veritas futurorum non est antequam ipsa sint: Ergo non est scibilis. Minor probatur, quia veritas illa obiectiua nihil est aliud, quam ipsa futura, seu entitas rei futuræ. Sed illa entitas non est antequam actu sit res, quæ dicitur esse futura.

Respondeo, Negando maiorem. Sufficit enim quòd veritas obiectiua sit futura, ad hoc vt possit sciri futura. Quemadmodum sufficit quòd sit præterita, vt cognoscatur esse præterita: & quòd sit possibilis, vt cognoscatur tantum possibilis.

Simili modò respondendum est huic obijctioni: Quod non est determinatum in seipso, non potest se determinate in seipso. Sed futurum liberum in nõdum est determinatum in seipso. Ergo non potest sciri determinate in seipso. Distingendum enim est in hunc modum: Quod non est determinatum de præsentibus, non potest sciri determinate vt determinatum de præsentibus; Concedo. Quod non est determinatum de præsentibus, sed erit aliquo tempore, non potest sciri determinate determinate futurum pro illo tempore. Nego.

Obijciunt secundò Thomistæ: Si diuinæ præscientia fundatur in ipsa præsentia liberè futurorum, habet fundamentum contingens & fallibile: quia est contingens & fallibile, quòd v.g. Petrus sit ter Christum negaturus: & quicquid liberè futurum est, potest esse

& non esse.

Respondeo negando sequenti. Est enim necessarium & infallibile esse futurum, id quod est futurum, ex suppositione quòd sit futurum. Sicut est necessarium & infallibile esse id quod est, ex suppositione quòd est. Neque enim potest simul esse & non esse. Dei autem præscientia supponit esse futurum id quòd præsentè est futurum. Et quamuis antecedenter ad usum libertatis eiusdem determinationem, sit contingens id quod liberè futurum est, possitque esse & non esse: consequenter tamen ex hypothesi quòd sit futurum, non potest simul non esse futurum: alioqui posset simul esse & non esse, quod euidenter implicat contradictionem. Dei autem præscientia fundatur in tali hypothesi, quia nullum certius medium aut modus esse potest attingendè infallibiliter futura contingentiæ.

Eadem veritas est fundamentum infallibile scientiæ diuinæ.

SECTIO II.

An futura libera præsciantur à Deo, vel præsciri possint, certò & infallibiliter in sua causa proxima, vel alia creata?

Sensus questionis est, an futura contingenter ex libertate creaturæ, præsciantur, aut præsciri possint certò & infallibiliter in causa eorum creata proxima vel remota, in actu primo sumpta, id est, naturà prius quàm voluntas se determinet liberè, non arguendo ipsam determinationem in seipso, sed effectum liberè positum, vi libertatis se determinantis: sed cognoscendo vi ipsius causæ liberæ, in actu primo sumptæ, ad quid liberè se determinatura sit: vi, inquam, ipsius causæ vel solitariè sumptæ; vt eum omnibus adiunctis & conditionibus ad agendum prærequisitis, quod est causam considerare in actu primo completo.

Duo autem sunt genera actuum liberorum. Quidam enim sunt immediatè liberi: quia præcedunt immediatè à voluntate liberè se determinante. Alij tantum mediatè & remotè, quorum proxima causa est necessaria: & ab illa applicata, procedunt necessariò: quia tamen causa illorum proxima pendet à libertate, & ab illa applicatur, sunt eatenus remotè & mediatè liberi: quia fiunt à causa libera remotè concurrente, & applicate causam proximam. Huiusmodi sunt actus externi ambulandi, videndi, tangendi, & similes, qui præsentibus sufficienter obiectis, & conditionibus omnibus ad agendum prærequisitis, procedunt necessariò à potentia externis, tanquam à causis eorum proximis & immediatis, & tantum pendunt remotè à libera voluntate, vt applicate potentias externas ad huiusmodi operationes. De hoc secundo genere actuum non est dubium quin cognosci possint in causa proximà completè sumpta cum omnibus

Actus liberi duplices: mediati, & immediati.